[2022] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 485

ਬਾਗਬਾਨੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗੋਨੀਕੋਪਲ, ਕੁਰਗ

ਬਨਾਮ

ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੰਗਠਨ

(2012 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2136)

ਫਰਵਰੀ 23, 2022

[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਨਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1952: ਧਾਰਾ 7 ਏ, 14 ਬੀ - ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਅਤੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ, ਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ - ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਨਿਧੀ ਈਪੀਐਫ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ - ਮਿਆਦ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 14ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ 14 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਈਪੀਐਫ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ-ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਈਪੀਐਫ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਧਾਰਾ 14ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ/ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਤਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਈਪੀਐਫ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ/ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13, 17] [496-ਡੀ; 497-ਸੀ]

ਆਰਗੇਨੇ ਕੈਮੀਕਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1979) 4 ਐਸਸੀਸੀ 573: [1980] 1 ਐਸਸੀਆਰ 61;** *ਮੈਕਲਿਓਡ ਰਸਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ* **(2014) 15 ਐਸਸੀਸੀ 263: [2014] 9 ਐਸਸੀਆਰ 162;** *ਜਲਪਾਈਗੁੜੀ ਅਤੇ*

ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਈਪੀਐਫਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰਐਸਐਲ ਟੈਕਸਟਾਈਲਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (2017) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 110; *ਚੇਅਰਮੈਨ, ਸੇਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2006) 5 **ਐਸਸੀਸੀ** 361: [2006] 2 **ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ** 833; *ਦਿਲੀਪ ਐਨ ਸ਼ਰਾਫ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2007) 6 **ਐਸਸੀਸੀ** 329: [2007] 7 **ਐਸਸੀਆਰ** 499 **- ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਧਰਮਿੰਦਰ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 13 **ਐਸਸੀਸੀ** 369: [2008] 14 **ਐਸਸੀਆਰ** 13 **- ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਸਟੇਟ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਚਐਮਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2008) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 35: [2008] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 646 **- ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।**

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1980] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 61	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 6
[2008] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 646	**ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ**	**ਪੈਰਾ** 15
[2014] 9 **ਐਸਸੀਆਰ** 162	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 7
(2017) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 110	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 7
[2006] 2 **ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ** 833	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 8
[2007] 7 **ਐਸਸੀਆਰ** 499	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 12
[2008] 14 **ਐਸਸੀਆਰ** 13	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 17

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2136

2009 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 822 ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.10.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2121, 2135 ਅਤੇ 2012 ਦਾ 2141

ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਵਰੂਪ, ਆਰ. ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਾਇਲ ਸਵਰੂਪ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਸਈਦ ਜਾਫਰ ਹੁਸੈਨ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਐਸਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਦਵੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਾਨਿਆ ਗੁਪਤਾ, ਅਵਨੀਸ਼ ਦਵੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਚਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਰਸਤੋਗੀ, ਜੇ.

1. ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਾਂ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ।

2. 3 ਫਰਵਰੀ, 2009 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਨਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਐਕਟ, 1952 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ 1952" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਪੀਐਫ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਇਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

3. ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ 1952 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 31 ਦਸੰਬਰ, 1974 ਨੂੰ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸਿਰਲੇਖ "ਫਲਾਂ ਦੇ ਬਾਗਾਂ" ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਨੰਬਰ ਕੇਐਨ /8573 ਤਹਿਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ) 1 ਜਨਵਰੀ, 1975 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1988 ਤੱਕ ਐਕਟ 1952 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਐਕਟ 1952 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 7ਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ, 1975 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1988 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਈਪੀਐਫ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਈਪੀਐਫ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਤਹਿਤ ਜਨਵਰੀ 1978 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ, 1988 ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਨੂੰ 85,548/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਡਿਫਾਲਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਈਪੀਐਫ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

4. ਐਕਟ 1952 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ 20 ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਈਪੀਐਫ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ 1948" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

5. ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

> **"14ਬੀ.** ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਫੰਡ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਜਾਂ ਬੀਮਾ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਭਵਿੱਖ ਨਿਧੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਕਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:
>
> ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸੂਲਣ ਅਤੇ ਵਸੂਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:
>
> ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਬੀਮਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, 1985 (1986 ਦਾ 1), ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

6. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14ਬੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ***ਆਰਗੀਨੋ ਕੈਮੀਕਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

---

[1] (1979) 4 ਐਸਸੀਸੀ 573

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਜਿਸ ਲਈ ਈਪੀਐਫ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦਾ ਤੱਤ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਤਹਿਤ ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ) ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ***ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਐਚਐਮਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ***[2]***, ਮੈਕਲਿਓਡ ਰਸਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲਪਾਈਗੁੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ***[3] ***ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਈਪੀਐਫਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰਐਸਐਲ ਟੈਕਸਟਾਈਲਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ***[4] ***ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।***

8. ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਵਾਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ***ਸੇਬੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ***[5] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ***'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਧਰਮਿੰਦਰ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ*** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14ਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜੁਰਮਾਨਾ/ਨੁਕਸਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦਾ ਤੱਤ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ 1952 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਾਇਜ਼ਤਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ।

---

[2] (2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ 35

[3] (2014) 15 ਐਸਸੀਸੀ 263

[4] (2017) 3 ਐਸਸੀਸੀ 110

[5] (2006) 5 ਐਸਸੀਸੀ 361

[6] ਐਸਸੀਸੀ 361 6 (2008) 13 ਐਸਸੀਸੀ 369

10. ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ 1952 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਐਕਟ 1952 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਲਈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 7ਏ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਈਪੀਐਫ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਕਟ 1952 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ) ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ 1952 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ 1975 ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ 1988 ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਈਪੀਐਫ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਨੂੰ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਸੇਬੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਡਿਫਾਲਟਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੇਬੀ (ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 15-ਡੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਸਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ 33 ਅਤੇ 35 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> **"33.** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਜ਼ ਰੀਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ:
>
> ***(ਏ) ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਐਮਸੀਟੀਐਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ*** [(1996) 2 ਐਸਸੀਸੀ 471
>
> "8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ 'ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ), ਫੇਰਾ, 1947 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਜੁਰਮਾਨਾ' ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 10, ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੁਰੰਤ 'ਜੁਰਮਾਨਾ' ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਉਲੰਘਣਾ ਡਿਫਾਲਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ 'ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦੇ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿੱਥੇ 'ਮੁਕੱਦਮਾ' ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 'ਦੋਸ਼ੀ' ਦਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ 'ਮੈਨਸ ਰੀ' ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫੇਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ 'ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਵਹਾਰ' ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 10, ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਡਿਫਾਲਟਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ' ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰਿਆ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਡਿਫਾਲਟਰ 'ਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ,...

***

12. ***ਕਾਰਪਸ ਜੂਰਿਸ ਸਿਕੰਡਮ, ਭਾਗ 85, ਪੰਨਾ 580, ਪੈਰਾ 1023 ਵਿੱਚ***, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

> "ਟੈਕਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਉਪਚਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜੋ 'ਟੈਕਸ ਅਪਰਾਧ' 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ' ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੇਰਾ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 10 (1) (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਵਹਾਰ' ਨੂੰ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ' ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ 'ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਵਹਾਰ' ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਡਿਫਾਲਟਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (1) (ਏ) ਤਹਿਤ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦੇ ਦੇ।

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

(ਬੀ) ਜੇ.ਕੇ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਇਲਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (1996) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 665

"42. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਆਮ ਦੰਡਾਵਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਜਾਂ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੇ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਦਯੋਗ, ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। 'ਸੰਪੂਰਨ ਅਪਰਾਧ' ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਹਨ ਜੋ ਜਨਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਸੀ) ਆਰ.ਐਸ. ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਅਜੀਤ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 98

"ਇੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਲਾਸੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿ 'ਕੋਈ ਮਰਦ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ' ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੇ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 37 (1) ਗਲਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਡੀ) ਗੁਜਰਾਤ ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਏਜੰਸੀ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ (1989) 3 ਐਸਸੀਸੀ 52

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 271 (1) (ਏ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਰਿਟਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 276-ਸੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧਾਰਾ 139 (1) ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਜ਼ਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 276-ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਜੋ ਡਿਫਾਲਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਤੱਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟਰ ਦੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 271 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਇਆ ਹੈ. ਸਾਡੀ ਰਾਏ 'ਚ ਧਾਰਾ 271 (1) (ਏ) 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(ਈ) ਸਵੀਡਿਸ਼ ਮੈਚ ਏਬੀ ਬਨਾਮ ਸੇਬੀ (2004) 11 ਐਸਸੀਸੀ 641

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15-ਐਚ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਐੱਫ) ਐੱਸ. ਈ. ਬੀ. ਆਈ ਬਨਾਮ ਕੈਬੋਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ। (2005) 123 ਕੰਪ ਕੈਸ 841 (ਬੋਮ)

"47. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(ਏ) <u>ਮਾਹਵਾਰੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਜੁਰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ।</u>

(ਬੀ) ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਰੀਆ ਦੇ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ. ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਸੀ) ਜੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਣਾ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਹੈ. 'ਜੁਰਮਾਨਾ' ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹਨ।

(ਡੀ) ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

(ਈ) ਇੱਕੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ।

***

52. ਸੇਬੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੇਬੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ, ਮਾਹਵਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੇਬੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

***

54. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਹਵਾਰੀ ਰੀਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੇਬੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। "

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

35. ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜੋ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਸੂਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਡਿਫਾਲਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15-ਡੀ (ਬੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15-ਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

12. ***ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਧਰਮਿੰਦਰ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ)*** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 271 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਲੀਪ ਐਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ***ਸ਼ਰਾਫ ਬਨਾਮ ਜੁਆਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਹੋਰ***[7] ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਸੇਬੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 18 ਅਤੇ 20 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ:

18. ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 271 (1) (ਸੀ) ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਟਰਨ ਭਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਲਈ ਟੈਕਸਦਾਤਾ 'ਤੇ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦਿਲੀਪ ਐਨ ਸ਼ਰਾਫ ਕੇਸ [(2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 329] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 276-ਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 271 (1) (ਸੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲੁਕਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 276-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

20. ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਨਿਯਮ 96- ਜ਼ੈੱਡਕਿਊ ਅਤੇ 96 ਜ਼ੈਡ.ਓ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਿਲੀਪ

---

[7] (2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 329

ਸ਼ਰਾਫ ਕੇਸ [(2007) 6 ਐਸਸੀਸੀ 329] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੇਬੀ ਕੇਸ [(2006) 5 ਐਸਸੀਸੀ 361] ਨੇ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 967-ਕਿਊ (5) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2003 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3397 ਅਤੇ 3398-99, 2004 ਦੀ 4096, 2006 ਦੀ 3388 ਅਤੇ 5277, 2007 ਦੀ 4316, 4317, 675 ਅਤੇ 1420 ਅਤੇ 2007 ਦੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 21751 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

13. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

14. ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿਰਭਰ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਿਆਂਇਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਬੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਦਿਲੀਪ ਐਨ ਸ਼ਰਾਫ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ, ਮੇਨਜ਼ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ।

5. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲੀਪ ਐਨ ਸ਼ਰਾਫ (ਸੁਪਰਾ) ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਧਰਮਿੰਦਰ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਕਲਿਓਡ ਰਸਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਭਰਿਆ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਤਹਿਤ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ

ਸਾਬਕਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਈਪੀਐਫਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੈਕਲਿਓਡ ਰਸਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

17. ***ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਧਰਮਿੰਦਰ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ*** (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਈਪੀਐਫ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬੀ ਅਤੇ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਜਾਂ ਐਕਟਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸਿਵਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ/ਹਰਜਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਰਈਯੂਐਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

19. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਮਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

(ਸਹਾਇਤਾ: ਪੂਜਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016